

KİFAYETSİZ BİR MUHTERİS: REŞİT GALİP

Cyrano De Bergerac, 03.03.2022

<https://www.hertaraf.com/koseyazisi-cyrano-de-bergerac-kifayetsiz-bir-muhteris-resit-galip-2898>

2009 Yılında MAZLUMDER tarafından başlatılan Andımız Kaldırılsın kampanyası semeresini vermiş 30 Eylül 2013 tarihli demokratikleşme paketi kapsamında yapılan yönetmelik değişikliği ile ‘Andımız’ yürürlükten kaldırılmıştı.

Beş yıl sonra durumu fark eden! Türk Eğitim-Sen 2018 yılında yönetmelik değişikliğini Danıştay’a taşıdı.

Danıştay 8. Dairesi yönetmeliğin kaldırılması kararını iptal ederek ‘Andımız’ın okullarda yeniden okutulmasının önünü açtı.

Bu karar birkaç marjinal okul dışında uygulanmadı.

2021 Yılında ise Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu son kararını vererek ‘Andımız’ın okullarda okutulmayacağını kesin olarak karara bağladı.

Taraftarları ve karşıtları bu kararı tartışırken dillere düşen bir isimdi Reşit Galip. Kimine göre bir Türk kahramanı; kimi içinse misyoner okullarında yetişmiş, Türkçe ibadet ve kafatası meraklısı, İstiklal Mahkemesi azası, adı pek de hayırlı işlerle anılmayan karanlık bir adam.

Hiçbir şey durup dururken olmuyor!

1.Dünya savaşından galip ayrılan İtalya büyük bir kriz yaşıyordu. 600 bin askerini savaşta kaybetmiş, kazanan tarafta olmasına rağmen ekonomisi çökmüştü.

Mussolini bu krizi bir fırsata çevirecek, 1922 yılında darbe ile yönetime geçecek ve İtalyan faşizmi tarih sahnesinde yer alacaktı.

Aynı tarihlerde 1. Dünya savaşının kaybedeni Almanya’da büyük bir buhran yaşanıyor. Versay antlaşması ile Almanların nefesi kesilmiş, para değerini yitirmiş, ekonomi çökmüş, açlık ve işsizlik hat safhaya ulaşmıştı. 1921’de Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi başkanı seçilen Hitler çok etkilendiğini söylediği Mussolini’nin İtalyan faşizminden Alman Nazizmi inşa etmeyi aklına koymuştu.

‘Her Alman’a İş ve Aş’ sloganıyla yola çıkan Hitler, kısa sürede Ordu’yu ve sanayicileri de yanına alarak 1932’de Führer olacaktı.

İtalyan ve Alman faşizmi o yıllarda özellikle kaybeden tarafta büyük bir hayranlıkla izleniyordu. Hitler ve Mussolini'nin tek adamlığı, sokaklarda yapılan askeri geçitler, okul törenleri, yüzbinlerce kişinin aynı anda okuduğu marşlar gıpta ile izleniyordu. Onlarda vardı da bizde neden olmasındı?

Reşit Galip, tam adıyla Mustafa Reşit Baydur 1893 yılında Osmanlı'nın Rodos Sancağında doğdu.

İlk ve Ortaokulu Rodos'ta okuduktan sonra, lise eğitimini İzmir St. Jean Babtiste Kolejinde (Fransız misyoner okulu, halen mevcut) tamamladı. Lisenin ardından ise Mekteb-i Tıbbiye'yi bitirerek Doktor oldu.

Reşit Galip'in hikayesi Mersin'de Türk Ocağı başkanırken Mustafa Kemal'in huzurunda yaptığı konuşmayla değişecekti (1923). Mustafa Kemal bu konuşma sırasında etrafına kim bu diye sormuş, Reşit Galip adını bir kenara not etmişti.

İki yıl sonra bir milletvekilinin ölümü üzerine boşalan yere Mustafa Kemal'in talimatıyla seçilen kişi Mersin Türk Ocakları Başkanı Reşit Galip'ti (1925).

Reşit Galip cevvaldi, bıçkındı. Meclise sert girdi. O sırada Şeyh Sait isyanı patlak vermişti ve Meclis kürsüsünde en sert, en şiddetli, en kanlı konuşma onundu. İsyana bastırıldıktan sonra kurulan İstiklal Mahkemelerine gönüllü olarak giren, yurt dışına kaçmayı beceremeyen İttihatçılar, İskilipli Atıf'ı, İzmir suikastı sanıklarının idama götürülen kararlarda onun da adı vardı.

Artık hem Mecliste hem de Çankaya'da en güçlü isimlerden biriydi Reşit Galip. İnsanlar Reşit Galip'in yanaştıklarına yanaşıyor, uzak durduklarından uzak duruyordu.

Türk Ocakları Çankaya tarafından İttihatçıların merkezi olarak görülüyor ve bu durum yeni yönetimi rahatsız ediyordu. Reşit Galip Türk Ocağı Genel Kurulunda Sert bir konuşma yapmış, son genel Başkan Hamdullah Suphi'yi yerden yere vurmuştu. Merakla neler olacağı beklenirken Türk Ocaklarının kapatılarak CHF'na (Cumhuriyet Halk Fırkası) katıldığı açıklandı. Türk ocakları yerine kurulan Halk Evlerinin başkanı ise tahmin edileceği üzere Reşit Galipti.

Reşit Galip'in işi sadece bu kadar değildi. Mustafa Kemal Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın (SCF) kurucu heyetinde de görev vermişti Reşit Galip'e. SCF'nin tüzüğünü yazanlardan biri de oydu. Reşit Galip'in SCF'nden istifa ettiği duyulduğunda ise Fırka'nın başına neler geleceğini artık herkes tahmin ediyordu.

Sarhoş olduğunda kontrolünü kaybediyordu Reşit Galip. Bu kontrolsüz günlerinden birinde Çankaya sofrasında haddini aşınca sofradan kovulmuş ama ihtiyaç duyulduğunda bu gözü kara ve kuralsız adam yeni bir görev için yeniden davet edilmişti.

Bu kez Darülfünun kapatılacaktı ve bunu yapsa yapsa Reşit Galip yapardı. 1933'te Huzur'da sertçe tartıştığı Maarif Vekili istifa edince yerine Maarif Vekili olarak atandı. Darülfünun'u kapattı, bütün hocalarını işten attı. İstanbul Üniversitesini kurarak kendini Türk İnkılabı Profesörü ilan etti. O vakte kadar herhangi bir tarih eğitimi almadığı halde artık tıp mezunu bir tarih profesörüydü. Maarif Vekaletinin gücüyle kendini rektör yapmak istese de bu kadarı artık fazlaydı, gelen tepkiler üzerine geri adım atmak zorunda kaldı.

Aynı yıl kızları için yazdığı andı 23 Nisan 1933 tarihli çocuk haftası programında okudu. Andını çok beğenmiş olacak ki, kısa süre sonra Maarif Vekaleti genelgesi ile 'Andımız'ın bütün okullarda her sabah okutulması talimatını verdi. İtiraz etmek kimsenin haddine olamazdı!

Bütün bu yoğun işlerinin arasında Tarih profesörü olarak başka işleri de oldu Reşit Galip'in. Türk Tarih Tezini hazırlayanlardan biri oydu. Hatta teze birçok tarihçinin itirazlarına rağmen gerçek dışı dokusunu veren iki kişiden biriydi.

Bu tez kabaca insanlığın 'asil' soylarının Türklerden türediğini, Türklerden türemeyenlerin işçi, köle gibi alt sınıflara mahsus insanlar olduğunu (burada renk ayrımı devreye giriyor, Türkler açık tenli, sarışın, renkli gözlü vs.) iddia ediyordu. Bunu desteklemek için kafatası ölçümü yapmak için mezarları açıyor, Mimar Sinan gibi isimlerin Türk olup olmadığını kontrol ediyordu.

1933'te kızına yazdığı 'Andımız' metni yakın tarihe kadar okuduğumuz metin değildi. 1972'de 'Andımız'a son bölümde yer alan Atatürk'le ilgili kısım ve 'Ne Mutlu Türküm Diyene' bölümü eklendi.

1997'de ise Atatürk'le ilgili bölümde dönemin anlam ve önemine binaen yeni bir düzenleme daha eklendi.

Reşit Galip'in el attığı hemen hemen her şey yok oldu. Bir zamanların korkulan adamının bugün adı bile hatırlanmıyor. Bize 80 yıl boyunca yaşattığı nazist eziyet dışında bir miras da bırakmamıştı artık o da kalmadı!

Reşit Galip 41 yaşında öldü. Kısa diyebileceğimiz hayatına sığdırabildikleri sadece bu kadar da değildi.

Türkçe Ezan, Türkçe kamet, Türkçe Bayram Tekbiri, kılık kıyafet düzenlemeleri gibi nice uygulama onun bakanlığı döneminde uygulandı. Her kurşun asker gibi işi bittiğinde yalnız, biçare ve muhtaç bir şekilde hayata veda etti.

(Derin Tarih dergisinin Kasım 2018 sayısı ve Yıldırım Oğur'un Alternatif Türkiye Tarihi / Vadi yayınları kitabından faydalanılmıştır)